

Издази Суботом.

Цијена:

За ПРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 6 ф., на по год. 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића. За све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплата шаље се у плћеним писмима непосредно администрацији «Гл. Црногорац» на Цетиње, а може се и картом уплатити на пошту у Котор. Дописи шаљу се уредништву. Рукописи се невраћају.

За огласе плаћа се од реда 5 новч. За огласе веће и на дуже вријеме мање.

ЦЕТИЊЕ, 22. Фебруара.

У прошли уторник, 19. ов. м., славно је руски цар, Његово Величанство Александар Ц., двадесетпетогодишњу славу свога ступања на престо руски.

У тој слави учествовао је прво и прво руски народ, а за тимем и вас остали свијет, који ма за што има да буде захвала и обвезан цару руском и његовом народу.

И обичном човјеку некако је необично у души, кад се у животу своје примакне једноме дужем одсјеку времена и осврне се на све што се у том одсјеку с њиме и око њега збило.

Како ли је тек једном владоцу, и то владоцу једнога тако моћног и пространог, тако силног и на прагу колосалних преображаја стојећег царства, као што је руско!

С најбољим мислима у глави, с најплеменитијим памјерама и жељама у срцу, а праћен благословом свога народа засио је цар Александар прије 25 година на престо руски.

И што је замислио у глави, и што је осјетио у срцу, на томе је почео својски и искрено радити.

Русија је била и прије њега моћна и велика. Но Русију је ваљало иза кримскога рата прибрати; њену је снагу ваљало с једне стране дрљешати, с друге стране слагати. Русију је ваљало ослобађати од њенијех дојакошњих неприродних стега, и постављати је на њен једини природни темељ: на темељ словенски.

На томе задатку почео је цар Александар радити неуморно. У том правцу радње његове најсвјетлије дјело, које ће му на вијеке дичити име, јесте: ослобођење сељака. Ово дјело први пут је прибавило цару дичан назив: цара-ослободитеља.

Ослобођењем сељака руских цар је Александар одријешно огромну једну снагу руског народа, која је дотле ропством везана била. Ова снага прорадивши истакнутом својом етничком силом допринијела је највише, те се руско царство иза потоњијех потреса предигло и на своје ноге стало.

С друге стране ваљало је слагати и састављати снагу руску, која је по големем царству растркана и расута била, те се у даном моменту није могла употријевити у корист царства. Тога ради главну је пажњу руски цар на то обратио, да удаљене крајеве своје царевине примакне ближе једне к другима а све скупа к срцу Русије. На ту цијелу испрекрштана је сва Русија у накрет жељезничким мрежама, којима је чвор у Петрограду и Москва. Помоћу тих жељезница, којих је под владом цара Александра израђено више него ма под којом другом владом, Русија је данас у стању да избаца огромну масу убојне снаге своје ма на коју тачку свога царства.

Извршивши ове задатке руски цар могао је приступити без икакве зебње остварењу најмилије и најплеменитије мисли свију руских царева: ослобођењу источних хришћана испод турскога јарма.

Он је и овај задатак извео снагом неодољивом рускога народа, а у савезу са владоцима српским на истоку и њиховим народом.

Ово друго дјело, изведено дивно и јуначки а ипак с големим жртвама у крви и новцу, изведено без икакве себичне користи за Русију а једно

у великодушној и племенитој цијели истинског ослобођења, до које није кадра да се узвије ниједна држава на западу, — ово благородно и човјечанско дјело цара руског прибавило му је двоструки назив: цара-ослободитеља.

Па ипак, и то баш у пошљедње вријеме кад би се цар могао одмарати на доворикама својим, на стеченој слави, на мекој постели добријех дјела својих, чује се учестани потмули прасак од хитаца управљенијех против живота тога цара.

Шта ће то рећи? Је ли то руска рука, рука синова ослобођенијех сељака, која се диче безбожничком наконшћу на освећену главу рускога цара?

Свакоме пријатељу руског народа, дакле и нама врло тешко пада, што у ови час чисте радости наилази на нас сјенка црне туге, што се на наше груди које се од поноса надимају свађује камен тешке бриге, што морамо да задремо у рану незараслу.

Али се не може инако. При свем увјеравању о противном, ми на жалост непрестано слушамо гдје се обра огњ на цара руског и на његове највјерније слуге.

Није наш задатак, а најмање у овом тренутку, да улазимо у траг онијем рукама које те пушке пуне нити да испитујемо тајна побуђења која их наводе на таква зликовачка дјела.

Али иза сваког таквог хитца рекли бисмо чисто, као да чујемо потмули глас руског народа, који вели: Царе! Још нијеси свршио све задатке своје! Ослободи си сељака руског, ослободи си источне хришћане! Ослободи и нас: народ руски!

Овако без сумње мисли и суди народ руски у чистом и племенитом срцу свом.

Али и руски народ, као и сваки други, има и својих крајнијех, својих радикалних елемената, а код ових важи правило: да за слободу не ваља молити, него треба је узети.

Нама и цијелом Словенству и свјема пријатељима Словенства и пријатељима општег човјечанског напретка најугодније би било, кад би цар руски приклонио ухо своје оном потмулом гласу свога народа, те кад би зграду својих великодушнијех дјела, којима се дичи и поноси данас његова двадесетпетогодишња влада, крунисао још једним дјелом, које би му придало назив трострукога ослободитеља и његово име овјековјечило у историји руској.

Даривањем унутрашње слободе своје народу нека избије цар руски паклено оружје из руку онијема, који можда смијерају да ту слободу узму по цијену његове главе.

Љепше прославе двадесетпетогодишњице од те ми не умислимо себи замислити, па да се вече живота царева подмлади и да дочека и педесетогодишњицу свога владања уз благослове свога народа.

То је најискренија жеља наша, који смо у мислима и осјећајима срасли с руским народом, а у благодарности и у добрим жељама за руског цара ником не уступаемо.

Цар свијех царева, који познаје срца и утробе наше, чије је благо провиђење толико пута спасло живот руском цару, нека му он упути стопе на стазу праву и нека му на тој стази продужи добре и благе дане, да у срећи и благу свога народа дочека и

достојно прослави и педесетогодишњицу свога ступања на владу!

Прошле недјеље, пекако баш иза потоњег атентата у Петрограду на цара руског, дама са свијем у повријеме, изишао је у Бисмарковом листу „Торд. Лаг. Цтг.“ један чланак, који се опште означаје као вјесник рата између Русије и Њемачке. У том чланку наводи се, како се Русија спрема и оружја, како оправља утврђење своје градове према Њемачкој граници, како од веко доба много ашикује са Францеском и т. д., а то све не слуги ни добро, јер према Њемачкој Русија нема рашта да се ограђује тврдијем бедемима, почем Њемачка никад па ни сада не налази да би имала разлог, да удари на Русију; а кад то с једне стране стоји, с друге пак стране кад се узму на ум оружања руска и утврђења према Њемачкој, онда се не може друго што претпоставити, него да су руски мјеродавни кругови подлегли оном уливцу руских „панслависта“, који држе да се Цариград не може освојити док се најприје Берлин не освоји.

Овај чланак органа Бисмарковог произвео је велико негодовање у вишијем круговима Њемачкијем, који, као што је познато, симпатишу с руским двором, и уредник је морао одах сјутра дан нацисати други чланак за ослабење снаге и тенденције првога раторборног чланка, по то му није Бог зна како за руском испало.

Бисмарков орган није могао избрати незгодније вријеме за писање таквога чланка. Или се можда у Берлину мисли баш противно, да је ово најбоља згода да се одапну стријеле које су давно запете биле?

Нама се чини, да је у Јевропи осјећање несигурности и слугња на нове велике ратове и сувише велика, него да би је још требало распријевати повијем подстицањем из полузваничнијех извора. Ниједна држава у Јевропи није још толико спремна, да би могла, с колико толико вјероватности на успјех, повести врваво коло, а све се спремају с големим жртвама, да дођу до тога стања.

Можда је Бисмарку стало за тим, да што прије произведе ту велику кризу. Као што је познато, он је државник који не преза ни пред чим и који не пробира много у избору средстава за која држи да би могла послужити његовим цијелима. Ми истина видимо и његово име пред имена царског на писму, којим се цар руски увјерава о непоколебљивом пријатељству између Њемачке и Русије, по то ништа не може сметати канцелару од жељеза, да с друге стране испод руке не порадил на томе, да се сукоб између Њемачке и Русије произведе у једном моменту, када он држи да би шансе успјеха биле све на Њемачкој страни! Можда гроф Бисмарк држи да је томе најбоља прилика сада, када се пријесто руски, како се држи, налази изнад вулкана нихилизма.

Или је можда то све с планом срачунао и посастављано, да би се учинио утисак на скупштинаре Њемачке, који ће имати увијек дана да се савјетују о новом пројекту војном, којим се има умножити војска Њемачка?

Било што му драго, теж на све стране Јевропе, у свјема државама без разлике осјећа се неко неповољно стање, нека несигурност, нека зебња као испред новијех бура и непогода.

Којекако још би се могли расплести сви одношаји у Јевропи, или ако не то, а оно бар виде се јасно савез-

нички састави, савезничке групе сила, које су интересом својим позване на сложну сарадњу. Зна се и. пр. да између Русије и Аустрије, и Аустрије и Италије, и Францеске и Њемачке не може бити погодбе ни у ком случају. Но одношаји између Њемачке и Русије нијесу још на чисто изведени, и поред свега тога што се новинарство руско и ъемачко па крв и теж завађа међу собом, није искључена могућност да у мјеродавнијем круговима рускијем и ъемачкијем имају неке своје циркове заједничке, који за сада још нијесу докучни обичном недипломатском оку.

А у томе баш, у рашчишћењу одношаја између Русије и Њемачке лежи данас сва тежина ситуације у Јевропи.

Ми не ћемо даље да задремо у овај предмет, који лежи изван домањаја нашега сазнавања, и не бисмо га сеникако ни дотакли, да нијесу у неколико и наши интереси зависни од повољног или неповољног обрта увијех заплета.

Како ће се овај заплет расплести и хоће ли журно спремање за рат, које се на све стране ојажа, збиља и сам рат, и то у најближој близини времена и простора, доијети, и не ће ли можда вријеме избацити из свога крила таква дјела људи и народа, која ће цијелом нашем стремљењу други облик и други правац дати, — ко би то све могао погодити?

Наше је, да будемо спремни за све могуће догађаје, да штедимо своју снагу и изворе своје моћи колико год можемо и да се трудимо да им још вишу крјепост придамо, како бисмо, кад дође вријеме и кучне час одсудни, у којем ће се међу осталијем рјешавати коначно и о нашем бићу или небићу, могли уложити у крваву радњу што више фонда своје моћи и изнијети што више чисте добити.

То од нас иште образ ваш и помисао на бољу будућност нашега народа.

ПОДРОБНОСТИ О ПОТОЊЕМ АТЕНТАТУ НА РУСКОГ ЦАРА.

Новине стране не престају доносити нове подробности о овом несрећном догађају у Петрограду, из којих ћемо ми овдје извадити неке занимљивије.

Берлинским листовима јављају из Петрограда, како је цар наузико да даде оставку ирљанском своје двадесетпетогодишње славе, но ова се вијест не потврђује јер би нам о томе, да се занета што збило, телеграф већ јавио. Међу тимем воде се у Петрограду истраге на све стране, и пошљедња је томе да су многа лица позаварана, међу којима се налазе и неки двореки послужници.

Један берлински лист доноси опис овога догађаја по казивању једнога очевидаца, и то од једнога стражара царског који овико причаше: «Било је 6 ура и по. Сви стражари на броју; гас почео је већ да горн. На један пут зачу се ужасан прасак, и гас се свудиљен утули. Све се стало нихати под ломљавом греда. Ја се осјетих на један пут издигнут с пода у висину, а за тимем опет падох доле. Свудиљен се зачу стењање и јуак. Кад сам се разабрао од првога ужаса, одмах кроз један разамрекан прозор у двораште палате, но сада тек осјетих како ми крв тецијаше из једне ране на челу. С мјеста потегох к другој стражари. Ту већ вађох полицаје, ђендарме, лекаре ватрогасце, који сви приоуше за посао.

У подруму испод царске стражаре било је настањено више столара, који су радили у палати. Од увијех је једнога нестало одмах иза експлозије, но могуће је да је и он страдао, остали су похватали и уапшени, премда су јви, кад се несрећа догодила, на другој страни палате радили. Њихов стан сав је разуртешен, сувише у поду проваљена стоји рупа од 4 метра у дубину.

Гардијски саперн раде непрокидно

једна мало пзвненија соба. Прозори с десна гледе у дворинге и сви су различити. Лијево налази се јак ѕид, који је мало оштећен, премда се ту налази и пећ, у којој је динамит морао бит смјештен. Под је у цијелој соби као и у ходнику сав разваљен, премда је набијен јаким каменим од двије стопе у дубину.

Из Москве јављају руским листовима под 9 ов. м.: Прошле ноћи изгорјело је једно крило пољоделско-шумарске петровске академије, у којој је било смјештено 300 ученика. Узрок овом пожару непознат је. Кад је ватра букнула, уапсили су јаче академичке. Ватра је горјела цијелу ноћ и цео дан сјутра. Из прва је гашена ватра само помоћу цијеви, које се налазаху у академији, за тијем су стигле и цијеви из оближње фабрике. Пожар је уништио до темеља цео музеј завода у којем су биле прекрасне збирке из ботанике, хемије, технологије и зоологије. Штета се рачуна, без обвјех збирака, на 500000 рубаља.

* *

Напрема разлијем гласовима, који су се о овом атентату разлијели кроз свијет јавља се од са свијем поуздане стране ово: «Ниједан члан царске породице није се преселио ради обитавања на друго које мјесто него сви живе гдје су и до сад, само је принца хесенски морао се иселити из својих камара ради оуравке прозора. Цар је ветом јуче (13 ов. м.) саопштио царци шта се догодило. У палати самој нико није уашен. Ниједног официра није остало. Динамит, који је употребљен за ово злокољарно дјело, мора да је уносило мало по мало онај тобожњи етолар, који већ од Септембра мјесеца ради у палати и за кога се држи сада да је техничар. По што је овај своје другове укљонио, учинио је пошљедње уредбе, запалио лунту и побјегао, без да му се данас знаде трага. Друга два столара леже још у затвору, јер су под сумњом. Иначе се није много затварало. Држи се да је ова несрећа руковођена од вођа нихилистичких у Лондону, Паризу и Женеви.

* *

О Хартману, који се још дружичје зове и Карло Мајер, кога руски влада тражи од францеске због тога што је на њему сумња да је прави виновник московског атентата, јавља се ово: У Сени ријечи на којој лежи Париз) пашли су и извадили мртво тијело једнога руског адвоката и при испиту нашло се у њега 500000 франака у карте и разних писема на руском језику. Полиција је наредила да се ова писма преведу на францески језик и предаде их иза тога руском посланству. На то је руска влада тражила да јој се ово чељаде изда. Хартман је живио у два стана на издјенице: у једном се знао Хартман, а у другом Куч. Кад су га уапсили, није се ни мало противио. При испиту казао је да му је име Карло Мајер и да је родом из Пруске. У њега су нађени паспорти под разним именима: Едвардо Шулац из Швајцарске, Беналски из Познањске и т. д. Право своје име неће никако да каже. Биће му својих 35 до 40 година. Имао је при себи белгијског, швајцарског и руског новца. Говори слабо францески, по врло добро њемачки.

Као што «Пошти», листу берлинског посланства, из Париза јављају, одлучила је влада францеска, да у начелу допусти да се Хартман изда руској влади. Кнез Рогов имао је о томе у њне прилика разговор са Фрејснотом, и овај му је изјавио, да ће се у овом случају придржа-

попа још десет сељана и што ми осудимо треба да и ви сви пристајете, јер ми нешто даље по ви од носа видимо. Оставајте на здравље, до виђења.

Ево и недеља дође. Ево свију домаћина, ево и Грулице са сином Милутином, а три оца са три кћери под једнаким бременом. Свак се скаменио и испод очју сматра грјешника и грешнице. Међу тим заночеће.

Поп. Казуј, несретни сине, шта уради од ових наших сестара? али право, јер ти је већ гроб справан ако истину не кажеш.

Милутин. Ја знам да сам једном за вада образ изгубио, очју немам да вас гледам, језик ми се у вилицама смрзнуо, те пред мојом браћом не могу да зуба објелим; ама кад видим смрт пред очима, ред ми је истину исповиједити еда бих дјубуду душу чисту на он свјет попио кад не могах образ у гроб. Ево како је било, тако ми умиријет Бога зовијухи: Одоцих се вратити кући с пазара те придај ногама, кад стигох код воде ове три дјевојке; Бог ми судио!, једуху хлеба и из једне тикве прискриваху вина. Понудих ме да код њих сједнем, те их за моје зло послушах, и извадим мало хлеба и сира из торбице, починух и пошалих на ону пашу сеоску, јер видјех да ме радо дочекаше а ни мене не би мрзано. Већ к вечеру ноћ, рекох: «ајдемо да не замрквиемо», а оне све три као из једног грла: «доцно је, преноћимо овдје, па ћемо сјутра зором дома». — Обезумих се и ја те остадох. Кад

вати онјих начела и опредјељења, која се налазе за подобне случајеве у уговорима склопљеним између Францеске и других држава. По тијем уговорима има се издати дотичној влади сваки онај зликовац, који је чинио покушај против живота једног владоца. Према томе поступиће се и у овом случају. Ако се докаже да је то тај Хартман који је радно на московском атентату и ако се докаже да је збиља он то радио, онда ће га влада францеска издати. У осталом поговара се, да је Хартман сам признао, да је виновник атентата московског, а и влада руска подијела је доказе о томе, који сваку сумњу искључују. Дакле може се као поуздано очекивати да ће Хартман бити издан, при свем том што радикални листови францески најжешћим тоном траже од владе, да га не изда.

Политички преглед.

Грозни атентат у Петрограду зајма још једнако у највишем степену све кругове политичког свијета у Јевропи. На другом мјесту овога листа саопштавамо неке појединости, које су у течају прошле недеље о овој ствари избиле на видело, и по којима се види, да се још није ушло у траг правим зликовцима. Међу тијем приступило се к новим мјерама, којима се мисли предуприједити понављање подобних несрећа, и то к мјерама, по нашем мишљењу, посве кривим и погрешним које не ће довести до добрига резултата. На име постављен је за главар извршне комисије, «другим ријечима: за диктатора Лорне-Меликов, коме је стављено у задатак: «да очува друштвени и државни ред. Права, која су овом «главном шефу» уступљена, надмашају обимом и пространством својим сву ону пуновласт коју је до још главни гувернер Гурко имао. Он има право, да састави извршну комисију са свијем по својој вољи; он је први и пошљедњи и једини одлучни и коначни суд у свијем политичким парницама; све мјесне, сеоске и варошке власти, гувернери и главни гувернер њему су подчињени. Њему стоји од воље, да предузме «све мјере, које му се учине да су нужне за одржање реда у држави, а при том има га свак слушати безусловно.» За то неки листови и кажу: да је цар Александар доиста одлучио, али не у корист свога сина престолонашљедника, него у корист свога новог министра за опседно стање, коме се, истна само привремено, пуна царска власт уступа.

Срећа је још то, што за Лорне-Меликова кажу да је човек разуман и умјерен и да се не врадо лаћа крајних сурових средстава, као што се види од честити из његовог прогласа, који је издао на становиштво петроградско и у којем каже, позивајући се на велико огорчење, које су безбожни атентати на цара руског прозвели у руског народа и у цијеле Јевропе, да је влада принуђена употребити енергичне мјере, да би се угушило зло које пријети друштвеном поретку. Даље вели Лорне-Меликов у том свом прогласу, како он врло добро зна колики терет лежи на њему са овога задатка и да он нема претјераних нада, да ће на пречац доћи до поузданог успјеха, али он се не ће устручавати, да најстрожије мјере употребити против свијех који чине зликовачка дјела, као што је опет с друге стране радо вољан да узме у заштиту законите интересе добријех људи. Он се, вели у прогласу свом, нада да ће у томе наћи потпоре у свијех поштењака. Друштво, ве-

ми се задријега рекох им: «добра ноћ», пак се од њих одвојих и на једној пољани лежи. Оне стадоше нешто шапуркати и да понуцају од смијеха, по ја учиних се невјешт и као заклан зајени. У неко доба ноћи ево их све три уз ме, почеме ме шкакљати, грлити па и љубити, тако ми мајка која ме родила. Богме, браћо, знате није крв вода а да јаво ни оре ни копа него околу грешника обљиче, попије му мозак да нема кад ни о дупи ни о образу разгађати. Догоди се оно што се до данас није догађало под капом небесном, али вам се опет кунем небом и земљом, па у накрет земље и свјетла, да оне три к мени не дођоше, по мени би могле осванути као да смо од једне мајке рођени.

Кнез. Чусте ли ви, дјевојке, мајке вам кукале као што ћете ви јутрос, и што одговарате? — На ова питања ни ријечи ни једна ни друга, но у љутом плачу сузе утираху. — Зборите, настави кнез, имали сте кад стиђети се, али сад треба да нам кажете, је ли истна ово што је Милутин приповијдио? Ни цигле ријечи колико из камена.

Отпорише Милутин и три дјевојке с психовим очима кући. — Наред одабра десет најдушевнијих сељана, да они с поном и кнезом како знаду овај мучни посао сврше. Они дванаесторица остадоше, а сваки отиде кући. — Рећи ће сад

Поп. Ево сам, браћо, сјиде браде и главе, обшао сам много свијета, и свакојких књига очима пребрао, а сав мој

ли, ваља да буде и само на руци влади, кад се ова труди да одржи живот државни у правилном реду. Он преклони стаповике пријестоничке, да с поуздањем у будућност погледају и да се недају узмиривати којекаквијем злонамерно измишљенијем гласовима.

«Руска Кореспонденција» донијела је прије неколико дана извјештаје о расирвама, које су вођене у змиљој палати поводом атентата, и из којих је као пошљедња пронетекао горњи указ царски. Иста Кореспонденција казује ово: «Још од 7. ов. м. држе се у змиљој палати под пресједанштвом царевим савјетовања, у којима учествују сви министри, сви овдје налазећи се главни гувернери, велики кнезови Александар, Владимир и Константин, граф Шувалов и главни ађутанат Дрентеле. Савјетовања се врзу око тога, какве се мјере имају предузети, да би се један пут истрајебно нихилизам у Русији. Што се тиче тога, у околини царској владају само два мишљења међу царевим савјетницима: један хоће да се ублаже, други да се још већма поистре дојакошње ванредне мјере. К првама спада гроф Шувалов, а другима министар Макав. Уз Шувалова пристају велики кнез Александар и престолонашљедник, уз Макава велики кнез Константин Николајевич. Већна је пак међу савјетницима против сваког попуштања а за поштравање дојакошњих строгих мјера, а ова ће већна по свој прилици одржати побједу. (Одржала је, на жалост! У.). То се даје закључити и по неким петроградским писмима, која излазе у «Московским Вједомостима», и која исти лист добија непосредно из министарства. Ту се, међу осталијем, пише од ријечи до ријечи овако: «Већ поводом атентата од 14. Априла ми смо се усудили пријетити, да све оне мјере, које су тада предузете, нијесу биле него полковне и да не ће моћи никакве користе донијети. На несрећу наша претпоставка потпуно се обистинила. Већ тада нама се учинило, да је од пријекте потребе моћна централна акција владе. Отпор против добро организоване ребеље, која наравно не проветиче из средишта омладине, мора се концентрати у једној јакој руци; нужно је, да се једном владиног органу, који ужива потпуно повјерење царско, удјели диктаторска власт за борбу против овога зла. На њему мора лежати сва одговорност и њему се морају повјерити сва средства за акцију. Остале власти морају му безусловно покорне бити и слушати га без икаквог приговора, у свему што се односи на предлаже његове пуновласти. Од њега се мора тражити, да расчисти и у склад доведе радњу свијех главних гувернера; њему се мора предати свака контрола, и оставити сваки преглед, свака истрага, и никакве формалности у поступку не смију стезати ни ограничавати његове пуновласти.»

Против овако бесидне препоруке и адвокације неограниченог диктаторства праведним гњевом устаје други један лист руски, «Молва», те шта: «Зар је могуће, да се у Русији диктаторска власт, једна нова и непозната сила над свјема и сваким, преда једној личности? Не мање тужаљиво је и ово питање: ко ће да предузме улогу диктатора, и шта ће онда бити ако се покаже да личност диктаторова не оправдава удјелијевој повјерење? Хоће ли се у таквом случају чинити промјене у особи диктатора, које би могле бити бескрајне док се не би права личност пронашла, или ће се онда приступити к мање револуционарним и вапедним мјерама? Јесу ли најпогодније «Московске Вјед.» добро промишљате, у какву начелну

вијек провео мирешни крајине, мртве главе и крварине, те сваком злу знао свој заклоп окрјити, а овој несрећи не знам главе ни репа. Да је са једном згријешно, вјечао би је као свети боже, ама три!! ух ух ух! Главна је ствар браћо, да нађемо крај с којег ћемо кренути, а тај је, да осудимо ко је узрочник догођене несреће, па да по њему штету и срмоту ударимо...

Кнез. Стан попе, не заборави на којој си. Да вам једну причу кажем: Некакав је човјек имао једног јунаца, па замоли свог комшију да би му допуштио да јунац по његовој ливади неколико дана попасе. — Не могу, одговори му комшија, јер и ја имам три краве те по ливади пасу, ама можеш привезати јунаца за коноп, па нека чоње по окрацима. — Човјек му захвали и тако уради, па пође кући. Кад краве опазивше јунаца, све три књему потрчае, а јунац, као јунац, трже се, прекриве коноп те с кравама по ливади учинивши голему штету. — Сад вас ја питам: ко је узрочник учињеној штети, јунац али краве?

Сви. Богме краве, сви одговорнише.

Кнез. Ха! држмо смо се овога шута, па ћемо изићи на крај.

Један кмет. Добра ти је кнеже, али си чини ми се ти кренуо да сву кривицу оборих на три дјевојке, а на момка ни зере?

Кнез. Јок, јок! него хоћу да покажем, да оне к њему пођоше а не он к њима. А још је једна: соколу је дато

и материјалну пропаст оне тим опасним путем обаљују достојанство, живот и благостање руског народа?»

Значајна је вијест из Петрограда, да је генерал Гурко, дојакошњи војнички гувернер петроградски, не само с тога у немилост пао, што није предуприједно атентат од 5. ов. м. него и што се није могао споразумјети са шефом трећег одјељења, Дрентеленом, ни са варошким начелником Суровим, ни са министром унутрашњих дјела Макавим.

15. ов. м. изшао је у Петрограду царски указ управљен на «правитељствујући савјет», који овако гласи: «Како смо тврдо одлучили, да крај учиниво непрекидно повторањем нападама безбожних зликоваца на државни и друштвени поредак Русије, то наређујемо: У Петрограду има се зарад очувања државног и друштвеног поретка поставити једна извршна комисија, која ће бити састављена од једнога поглавара и чланова које он по свом нахођењу изабере. За поглавара тој комисији именује се гроф Лорне-Меликов; остали чланови наименоваће се царском заповијешћу по његовим приједлозима. Поглавар ове комисије има сувише и то право, да позове у комисију сва она лица, која му буду од преше.» Даље се наређује у том указу, да поради јединства радње главном шефу комисије припадају сва права врховног шефа за Петроград и околину, даље да он може непосредно располагати у свијем политичким парницама не само у Петрограду и петроградском војничком округу него и у цијелој царевини. Све мјесне власти, гувернери, главни гувернери и варошки касетани подчињени су главном шефу; све власти и сва министарства обавезана су да му буду на руци у радњи његовој, њему стоји просто да предузме све мјере, за које држи да ће бити од користи очувању поретка у царевини, при чем се његовијем наредбама има сваки безусловно покоравати. Служба привременог петроградског главног гувернера укида се.

Колико ће то све бити од фајде за само очување мира и поретка у држави руској, видјело се већ на жалост за врло кратко вријеме. Не прође ни четир дана, а већ се пуца на главног шефа извршне комисије, па још му се обећава, по чем није погођен, да ће доћи и други и трећи који ће се трудити да не промаше циља!

Оном догађају с инглешким пуковником Сингом, о ком нам је телеграф јавио да су га хајдучи уграбили и да за њега траже откуп, јавља се сад ово: Синг је некадашњи инглешки пуковник, који се у близини Солуна населио и ту многе аеље закупио. Њему је прије неког времена инглешки посланик Дејард повјерно да раздјељује потпору мухамедовским бјегуницима, али га једна хајдучка чета ухвати и у шуму одведе па сада иште за њега откуп. Инглешки консул у Солуну предузео је уз готпору турских власти све нужне мјере, да избави роба. Двије инглешке царњаче стигле су под Солун, да чувају стражу на обали. Турска влада послала је солунском гувернеру телеграфично упутство, да у свему ради у споразуму са инглешким консулом.

Међу тијем хајдучки арамбама Нико написао је књигу на кољену, и испратио је инглешком консулу у Солун, и у књизи овако њему поручује: Чу ли мене инглешки консуле, за твога пуковника шаљ мени у име откупа 8000 жутјих лира и сувише 12 златнијех сахатова са златнијем ланцима, свакоме другу по је-

да лови а препелици да се чува. Зло се догодило и дијелимо га на четверо. Ако рекох не посјекоха.

По другом разлагању једногласно одлучише сљедећи

Братски Суд.

I. Да Милутин Грујичин вјенча једну од ове три дјевојке, коју он заволи.

II. Друге двије кад се оброче нека му пошљу двоје дјеце, а он као отац да их прими и на своје име крсти.

III. Да ба Милутин, за учињени грјех, покајао душу пред Богом и опрао образ пред свијетом, мораће у први бој који се са Турцима деси, без икаквог оружја јуришити, и са жива или мртва Турчина уграбити оружје, чим би освједочио да зна цијевити образ и јунаштво *).

IV. Оним дјецима дјевојкама не могаће осудити друге глобе али покоре, осим оне, што ће гледати да се све друге дјевојке сеоске у своје вријеме удавају, а оне да сјиде косе на очино огњиште илету.

(«Право»).

Вук Врчевић.

* Ово је све било тачно испуњено. Двије су му родиле два сина а трећа кћер. Он је без оружја јуришио међу Турке године 1875. кад се раја побунила, и онамо као прави јунак погинуо.

дан сахат, а мени арабаша златан са-
сат са драгим камењем да видимо у по-
ноћи као у по дана и да знамо у ове го-
ре и врлети које је врјеме. Ако ли ми
то послати не ћеш, а ако ми за 10 дана
абера не даш, вјера и Бог, оклинућу твој
пук-вину нос, а иза тог ако још три дни
прође а од тебе абери не стигне, оклинућу
му оба уха, а иза тога ако још три дни
прође, а ти се жив не чујеш, хоћу њему
главу одрубити. Тако тебе поручује Нико,
арабаша.

Изаошавши Србије, г. Марић, који
је у Бечу преговарао о питању жељез-
ничком са владом аустријском, стигао је
у Биоград, гдје је по свој прилици имао
завјестити своју владу о садашњем стању
овијех преговора. Г. Марић, примивши
нужна упутства од своје владе, можда се
већ кренуо на пут за Беч, гдје ће даље
наставити своје преговоре. Међу тим,
званичне «Српске Новине» изишле су на
јавност још неке документе, који се на
ово питање односе, а у једној расправи
која је о том вођена у скупштини, из
чега се са свијем јасно види, да је влада
српска у овој ствари заузимала станови-
ште, које је не само коректно и са сваке
стране оправдано, него и у многим погле-
ду предуретљиво. Како ће се даље разви-
ти ток ових преговора, то ће се ви-
дјети. Влада српска увијек је скупш-
тину, да ће се доћи до повољног ре-
зультата.

Дојакотини српски посланик у Цари-
граду, г. Филип Христић, пошао је из
Цариграда на своје ново одређење у
Беч.

Сада истом доносе листови аустро-
угарски понеке вршаве извјештаје о не-
кијем окрнјајима око Њељва у ново-
пазарском санраку, који су се догодили
прије мјесец дана. Сами ти листови при-
знају, да су ти окрнјаји морали бити о-
збиљни и да се не могу сводити на неку
обичну лупештину. Пештански «Лодж» о
томе овако прича: «У једном допису из
Сарајева јавља нам се, да је 26 пјешачка
регимента великог кнеза Михаила добила
заповијест, да крене из Чајнице на грани-
цу новопазарског санрака, а исто тако
добила је и 76 регимента барона Кнебла
у Сарајево заповијест да буде спремна на
поход. Наш дописник доводи те наредбе
у свезу са неким хајдукима, који су се
појавили у новопазарском санраку и које
вала прогонити. Но ево ми смо накнадно
извјештени да је ствар ова, коју у Са-
рајево тако невини представљају а у Бечу
као обично сасвијем забашурују, имала и
да и данас има озбиљан карактер. Кад су
неки батаљони од бригаде Калићеве, која
лежи на Лиму, увидели нека вјербања
у маршу, просуо се на њих огњем и за-
сједо. Да ли је ватра била јака или слаба,
то ми не знамо. На сваки начин једва ће
бити да је ватра ограничена била на само
неколико хитаца, јер иначе главно запо-
вједништво у Сарајево не би имало нуж-
де да чини ове наредбе. Исто тако не
знамо, да ли је који од наших војника
рањен или убијен; но та околност, што
нам се јавља да је и читаво једно сани-
тетско одјељење морало на брзу руку
спремити се и на пут у Нови Пазар кре-
нути, наводи нас на свакојаке мисли,
које ћемо сад мукотом пријети, док нам
не стигну подробнији извјештаји. Но јако
се жалити мора, што нам се о овим стварима,
које су се прије три недеље збиле,
још ништа не јавља, а овамо је већ и
наш посланик Дувики у Цариграду имао
повод, да учини због ове ствари рекла-
мације код порте. На што то забашу-
ривање?»

Валда у слијед тих питања нашао
се званични лист бечки побуђен да каже
у чем се цијела ствар састоји, и он ова-
ко пише: «Као што је већ казано у јавним
листовима, близу Њељва догодио се
сукоб између једне наше компаније и је-
дне оружане хајдучке чете. Дошло је до
чарке, при којој од наше војске вије је
ко погнуо ни се ранио. Од чете су че-
творца ухваћена. У слијед овог сукоба
као и друге неких вијести о прик-
пању хајдучких чета у околини Њељ-
ва и Пријепоља, учинило је главно запо-
вједништво у Сарајево опширне војничке при-
преме, да би се даљем узнемиравању за-
рива и енергично на пут стало. Наредено
је да се чине потјере за овим четама,
које су се у осталом већ раскрале, по-
што је једној од њих испало за руком
да одведе један крд брава. Од то доба
вије јавни мир више поремећен. Запо-
вједници царскијих трупа ступили су с
мјеста у споразум са вијничкијем власти-
ма високе порте.»

Тако званични лист бечки. Други
неки листови, пријатељи анексије, нава-
лају овим поводом, да се један пут оку-
пација претвори у анексију и да се иде
даље до Солуна.

Да је бан Мажурашић престао бити
бан Хрватске и Славоније, и да је на

његово мјесто наименован за бана тијем
крајевима Ладислав Пејачевић, то је већ
јављено у нашем листу. Но сада неки
листови доносе нека откривења о правим
узроцима пада Мажурашићева, међу који-
ма једни наводе то: да крупа збиља на-
мјерава спровести спојидбу крајине с Хр-
ватском и Славонијом, али није рада то
учинити под управом човека, који је лош
у рукама неких вођа од народне
странке, којима крупа не може поклонити
свога повјерења; други опет веле, да
је Мажурашић пао у немилост код цара
и да га цар није хтио потоњи пут ни пу-
стити преда се, него га је упутио угарском
министру-председнику, а то, веле, због то-
га што Мажурашић у некој парници није
хтио да изда нека акта која би га јако
компромитовала и т. д. Да ли је то све
истина, ми не ћемо да пресуђујемо и о-
стављамо дотичним листовима да носе
одговорност за истинитост или неистини-
тост наведенијех гласова. Тек толико се
види јасно из самога тона и садржаја цар-
ског ручног писма, којим је бану Мажу-
рашићу уважена оставка, да се Мажура-
шић ма чим морао измијерити круни,
јер му се ту у писму не изриче ни само
обично признање заслуга, да не говоримо
што није одликован каквим год орденом,
које је у таквим приликама обична ствар.

Нови бан граф Пејачевић био је већ
у Пешти и Бечу и положио је заклетву.
Он ће валда скоро сићи у Загреб и тада
ће ступити у своје ново звање.

Међу тим, дојакотини бан Мажура-
шић кући је себи за 22.000 флор. кућу
у Загребу са предлепошом баштом, те сад
може пјевати себи и својојима ону Хора-
цијеву: *beatus ille, qui procul negotiis.*

Занимљива је адреса, коју су По-
љаци подијелили цару Александру прили-
ком његове 25-годишње славе. На челу
депутације, која је адресу предала цару,
стојаше граф Тома Замојски и син Алек-
сандра Вјелополског маркиз Сигмундо Вје-
лопољски. Адреса гласи овако:

«К подножју Твојега пријестола при-
ступамо ми Пољаци, који смо подчињени
скитру Вашег царског Величанства, са
изразом наше вијерности, која почива на
непоколебимом придржавању овијех на-
чала, те су темељ пријестолу и држави.
Велика слава данашњег дана и тврда од-
лука на вијерност владајућем дому Вашег
Величанства ободравају нас, да пред
подножје Твојега пријестола спутимо мол-
бу, да заборавиш, свијетли Господару, што
је било, и да великодушно врнеш у нас
повјерење, које ће нас охрабрили, да силе
своје посветимо мирном народном разви-
тку, за благо Твоје краљевине, за Твоје
славу и за корист заједничког нам цар-
ства. С тијем осјећајима привојемо ми
Вашем Величанству на данашњи тезонче-
ниги дан 25-годишње славе владања на-
ше поклонствене жеље с молбом, да их
премилостиво прихватиш благоволте.»

Из Вероне јавља се, да је тамо не-
какав „Comitato Lombardo“ (одбор лом-
бардијски) растурио по свијем варошима
и селима у горњој Италији прогласе, у ко-
јима се народ позива, да пристане уз Ита-
лију претенду. Тај проглас завршије се
овако: «На страну с мудрошћу; на стра-
ну с политиком ипчекивања, узјеравања,
стишавања, ерамоте и руге. Ми не ћемо
да будемо дивљаци као нихилисте који
пуцају на свога цара и своју отаџбину у
опаоност доводе; ми ћемо стетијати чврсто
уз нашега љубљеног владоца, уз племе-
ниту дозу краља-поштењака; ми не ћемо
нашој браћи да грозимо; али ми ћемо
нихилистичко спуетошење пријетијати на не-
пријатељску земљу и не ћемо од тога при-
је одустати, док се и пољедња пед та-
лијанске земље не преда Италији.»

Јавља се из Цариграда, да су хте-
ли пуцати и на султана. У некога Пана-
допула напали су бомбе, двацет на број.
Панадопуло је поријеклом Грк, а приро-
де је италијански поданик. При првом по-
спиту у италијанском посланству признао
је Панадопуло, да је имао намеру убити
султана, но кашње је опет опозвао то
своје признање, рекавши да бомбе нијесу
његове него његова брата, који га је из
пакости проказао. Његов брат Арстархи,
који је недавно у велама прешао, такође
је уапшен.

Д о п и с и.

ПОДГОРИЦА, 17. Фебруара. — 17.
ов. м. Његово Височанство наш премили
Господар с више својих достојанственика
приспо је у Подгорицу. Колика се радост
осјећаше приликом Његовог доласка, нај-
већка се види у свечаности при дочеку.
Г. бригадир Михаило Н. Вучић с јединим
одјељењем своје војске, српо је Његово
Височанство кад се извео на сухо у Зетин.
Ваше кованика турских бегова, и знатних

овдашњих хришћана предуерели су Ње-
гово Височанство у зетској равници; а цио
православни и мухамедански народ изван
вароши с великим усхићењем поздрављаше
Његово Височанство ускликом: Живно!
Кад је у варош ушао пуцали су топови
с Љубовића, војничке грубе свираху, а с
необичним весељем народ пратећи пјеваше
од дворца Г. В. Пламенаца, пред којим
Његово Височанство сије с коња и улазе-
ћи обрати се присутном народу и војни-
чкој пароди поздрављајући их; на то цио
народ и војинство усклико: Живно!

На вече бијаше велико освјетљење
ове вароши, ће се осјећаше велика радост
и весеље приликом књажева доласка. 18.
о. м. Његово Височанство, обдарило је
храбри батаљон пиперски разним ордени-
ма, 19. Куче, 20. Братоножиће, захваљују-
ћи храбрим овим батаљонима за велико
прегнуће њихово.

Његово Височанство обдарило је ор-
денима оне подгоричке Хришћане, који
су за врјеме овог рата учествовали у
боју. Његово Височанство још се бави у
Подгорици.

Домаће вијести.

— Његово Височанство, наш Књаз
и Господар, вратио се у петак на чече са
свога пута у Подгорицу, гдје се небројени
свијет из новозадовбенијех крајева оку-
пио био, да види и поздраве свога Госпа-
дара.

— Аустро-угарски министар-резиде-
нат на Цетину, г. пуковник Темел, от-
путовао у прошли уторак преко Котора.

— Краљеско-талијански отпраник
послова на Цетињу, г. Дурандо, стигао
је амо у прошлу ериједу.

У Новом Саду умрло је 8. о. м. у 1 уру
по по дне

Стеван Брановачки,

потпресједник српског црквено народног
сабора и члан саборског одбора, пре-
сједник «Матице Српске» и новос.
прав. општине српске, патрон
српске новосадеке гимна-
зије и т. д.

С великом тугом забрао је народ
наш у Војводини за ови црни глас.

А има и рашта. Покојни Стеван
Брановачки, Бог да му душу прости, био
је један од овијех ријетких стараца, који,
иа да су се годинама дубоком одмакли
јако од млаћег нараштаја, нијесу се ду-
хом својим одмакли ни отуђили овијем
новјем мислима, које с млађим нарашта-
јем, као гласници и вјесници напретка
људског, ничу и расту и улазећи у жив-
ност народа замјењују старе и преживјеле
облике новијема животворнијима. С тога
он, при свој својој старачкој опрзаности,
нигда није долазио у сукоб са стремље-
њем млађега свијета, него се свагда па-
штно да начела напредна, дакако с одми-
реним тактом, ступају у живот народа.

У том својству, а при том као чо-
вјек кроз поштење, врједан и савјестан,
он је зауз имао у тамошњем народу нашем
мјесто, које је иза њега тешко попуњити,
мјесто које се могло сматрати као нека
тврда и стална тачка у непрекидном ко-
мешању струја озго и оздо, мјесто које
је својима улијевало повјерење, туђинцима
поштовање и уважење.

Колико је био мво својима, и колико
поштован од туђинаца, види се, међу о-
сталијем, на оном импозантном указивању
пошледије почасте, која му се удјелила са
свијех страна.

И ми испод Ловћена, ако не руком
а оно у души, спуштамо грудом црногор-
ске земље у гробницу, која се склапа над
врвним тијелом овога честитог старца и
са уздахом пунијем бола пратимо га у
вјечност: «Мир популу — слава имену
твоме, незаборављена и дична старина
српска, Стеване Брановачки!»

О Д У П Р А В Е.

Г. Стевану плем. Видаку у Кикинди
— Ми смо примили Вашу претплату и лист Вам
уредно шаљемо

Г. Саву Миљковићу у Бањалуци. —
Ваша је претплата минула крајем прошле годи-
не. Ако желите лист држати и ове године, из-
волите претплату обновити, и то хитно, јер од
бројева те су у Јануару изашли, већ немамо
бр. 3. С осталијем можемо Вас још послужити.
Цијена листу позната Вам је.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАС ЦРНОГОРЦА“.

БУКАРЕШТ, 17. Фебруара. —
Министар финансије Стурза подио о-
ставку, коју је Књаз примио. Његово

мјесто заузеће по свој прилици Кампа-
неано или Костинеску.

АТИНА, 17. Фебруара. — Из
пајновије поте турске влада одлучила
да прекине с Турском све преговоре,
а издаће у исто доба једну окружницу
којом ће оправдати свој поступак и
позвати велике силе на посредовање
у смислу конгреса.

БЕРН, 17. Фебруара. — Тунел
на жељезници кроз Готхард прокопан је
данас.

БЕРЛИН, 19. Фебруара. — У др-
жавном сабору одговорна расправи о
војном закону. Војни министар изјави
како је нужно да се успостави равнотежа
у војним силама Немачке и су-
сједних држава. Молте рече како све
владе желе подржати мир, па ни у овом
пројекту нема никакве пријетње. —
На обједу у францеском посланству
присутвовао пруски престолонаследник
са супругом. Бисмарко увјераваше да
ће Радовић доћи у Париз на мјесто
Хохенлоха.

ПЕТРОГРАД, 19. Фебруара —
Званично се саопштава писмо цара
Вилхелма потпишано и од Бисмарка у
којем се цару честита двадесетногоди-
шњица и даје му се увјерење о не-
поколебљивом пријатељству.

БЕРЛИН 19. фебруара. — Пово-
дом славе руског цара дивао цар не-
мачки објед у ком су учествовали
сви чланови фамилије царске. — Др-
жавни сабор упутио је пројекат војнич-
ки комисији од 21 члана.

БЕЧ, 19. Фебруара. — Из Техе-
рана јавља се, да је Персија напустила
приједлог да изашће војску да заузме
Сенстан или Херат, а то је учинила с
обзиром на политичке заплете, војни би
могли отуд протести.

ПЕТРОГРАД, 19. Фебруара —
Државно вијеће прочитало је цару ад-
ресу, на коју је цар одговорио. Прима-
рући тијело дипломатско цар је препор-
учио заступницима, да изјаве својим
земљама његову благодарност на ука-
заним симпатијама. Неизгледна множица
свијета окупила се око палате. Цар
изишавши у кочици међу народ би поз-
дрављен најодушевљеније.

ПЕТРОГРАД, 20. Фебруара. —
Око двије уре по подне један млад
човјек опали из мале пушке на Лорис-
Мељикова бан кад је ови улазио у
свој стап, но вије га ранио. Зликовац
је ухваћен.

ПРАГ, 21. Фебруара. — Слатков-
ски умрло.

ПЕТРОГРАД, 21. Фебруара. —
Зликовац те је јуче пуцао на Мељико-
ва покритен је Жуђел по имену Хи-
полит Младецки. Он казао све по реду
своје другове који су се завјерили да
убију Мељикова, па како га он није по-
годно, то ће они доћи и други истрећи
пут да покушају.

БЕРЛИН, 21. Фебруара. — Мини-
стар поморства изјавио пред државним
сабором како је нужно да се проузми
служба маријарска, о чем ће он подије-
ти пројекат.

ПОШТАРСКИ

ЗИМЊИ РАСПОРЕД

поласка и доласка пошта од данас до
свршетка Марта 1880.

ЛИСТНА ПОПШТА полази са Цетине
у понеђељак, у уторак и у ериједу. Пре-
давање до 10 и по ура у јутро.

Долази из Котора у уторак, ериједу
и четвртак. Раздавање у 8 ура у јутро,
ако пароброд стигне на врјеме.

ДЕЛИЖАНЦА полази са Цетине у
неђељу у 5 ура у јутро. Предавање у су-
боту до 5 ура по подне.

Долази из Котора у понеђељак, разда-
вање у 12 ура у подне.

Канцеларија је сваки дан отворена од
8 ура до 11 у јутро а од 3 до 5 по подне

Цетинске, 24. Септембра 1879.

Управитељство
Кња. црногорске поште.